

© Traducerea și permisiunea pentru republicare au fost oferite de către Teodor Papuc în scopul includerii sale în baza de date HUDOC a Curții.

© The present text and the authorisation to republish it were granted by Teodor Papuc for the purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées par Teodor Papuc à son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

***Nikolyan v. Armenia* - [74438/14](#)**

Hotărârea din 3.10.2019 [Secția I]

Articolul 6

Proceduri civile

Articolul 6-1

Acces la un tribunal

Imposibilitatea unei persoane incapabile juridic de a accede în mod direct la un tribunal și lipsa garanțiilor în această privință: *încălcare*

Articolul 8

Articolul 8-1

Respectarea vieții private

Imposibilitatea unui răspuns potrivit cu situația în procedurile de privare a capacității de exercițiu: *încălcare*

În fapt – În aprilie 2012, reclamantul a inițiat proceduri pentru a divorța de soția sa și pentru a o evacua din apartamentul său. Ca răspuns, soția reclamantului și fiul lor au inițiat proceduri judiciare pentru a-l declara incapabil. Mai târziu în acel an, o comisie de experți psihiatri au conchis că reclamantul suferea de o tulburare delirantă care îl priva de capacitatea de a-și conștientiza și controla acțiunile. În noiembrie 2013, Tribunalul districtual l-a declarat pe reclamant incapabil; hotărârea a fost menținută de Curtea de Apel. Procedurile privind divorțul și evacuarea au fost încetate ulterior la cererea fiului reclamantului, care a fost numit tutore al reclamantului.

În drept – Articolul 6 § 1

(a) *Accesul la un tribunal în cadrul procedurilor privind divorțul și evacuarea* – Cererea de divorț a reclamantului și cererea privind evacuarea nu au fost examinate niciodată de tribunalele naționale. Fiind privat în totalitate de capacitatea sa de exercițiu și, ca rezultat – și în conformitate cu dreptul național – de dreptul său de acces la un tribunal, singurul mijloc adecvat și efectiv de protecție a intereselor sale juridice în fața tribunalelor îl constituia o tutelă lipsită de un conflict de interese. Autoritatea competentă pentru desemnarea tutorilor nu l-a audiat pe reclamant, în ciuda condiției legale de a avea în vedere dorințele sale, în măsura posibilității, și l-a numit tutore pe fiul reclamantului, în pofida relației lor de conflict și a opoziției reclamantului față de numirea fiului său în această calitate.

Date fiind circumstanțele cazului, existau îndoieli privind imparțialitatea reală a fiului reclamantului și lipsa vreunui conflict de interese în special în legătură cu cererea reclamantului de divorț și de evacuare depusă împotriva soției. Tribunalul districtual nu a examinat dacă solicitarea fiului reclamantului de retragere a cererii reclamantului a urmărit interesul superior al reclamantului și nici nu a oferit vreo explicație pentru decizia sa de a accepta această solicitare. Tribunalul național nu a efectuat analiza necesară atunci când a hotărât să accepte solicitarea de retragere a cererii reclamantului, încetarea acelor proceduri fiind, în consecință, nejustificată.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

(b) *Accesul la un tribunal în vederea redobândirii calității de exercițiu* – Dreptul de a-i cere unui tribunal să verifice declararea stării de incapacitate constituia unul din drepturile procedurale fundamentale pentru protecția celor care au fost privați parțial sau în totalitate de capacitatea de

exercițiu. Interdicția generală existentă în Armenia la acel moment în privința accesului direct la un tribunal al persoanelor declarate incapabile nu lăsa loc de excepții. Dreptul național nu prevedea garanții pentru ca problema redobândirii capacității de exercițiu să fie verificată de un tribunal la momente rezonabile de timp, în ciuda exigenței articolului 12 § 4 din [Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități](#) potrivit căreia măsurile care restricționează capacitatea juridică trebuie supuse unui control periodic din partea autorității competente. Situația reclamantului a fost exacerbată apoi de faptul că autoritățile nu au asigurat o tutelă lipsită de conflicte de interese. Imposibilitatea reclamantului de a cere redobândirea capacității sale de exercițiu în mod direct la acel moment a fost disproporționată față de orice scop legitim urmărit.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Articolul 8: Privarea reclamantului de capacitatea de exercițiu a echivalat cu o ingerință în dreptul său la viață privată. Această ingerință s-a bazat pe articolul 31 din Codul civil. Hotărârea prin care reclamantul a fost declarat incapabil s-a bazat doar pe opinia unui expert psihiatru. Existența unei tulburări mintale, chiar a uneia grave, nu putea constitui singurul motiv pentru a justifica privarea deplină a capacității de exercițiu. Prin analogie cu cazurile referitoare la privarea de libertate, pentru a justifica privarea deplină de capacitatea de exercițiu, tulburarea mintală trebuie să fie „de un tip sau de un grad” care justifică o asemenea măsură. Dreptul armean nu prevedea vreo limită sau vreun răspuns potrivit cu situația în cazurile similare cu cel al reclamantului, el distingând doar între capacitatea deplină și incapacitatea deplină.

Raportul expertului psihiatric nu a analizat suficient de detaliat gradul incapacității reclamantului. Raportul nu a explicat ce tip de acțiuni nu puteau fi conștientizate sau controlate de către reclamant. Presupunând, cu toate acestea, că condiția reclamantului a pretins un anumit gen de măsură de protecție în privința sa, tribunalul național nu a avut o altă alegere decât să aplice și să mențină incapacitatea deplină – cea mai stringentă măsură care semnifica pierderea autonomiei în aproape toate sferele vieții.

Obiectivitatea probelor cu caracter medical presupunea exigența ca acestea să fie suficient de recente. Problema dacă probele erau suficient de recente depindea de circumstanțele precise ale cazului. Opinia expertului psihiatric a fost emisă în septembrie 2012, la mai mult de paisprezece luni înainte de hotărârea care l-a declarat pe reclamant incapabil și la aproape un an și jumătate înainte de hotărârea Curții de Apel care menținea această hotărâre. Această opinie nu putea fi considerată a fi „la zi”.^{*} Era pentru prima dată când reclamantul a fost supus unei examinări medico-psihiatrice, de vreme ce nu avea vreun istoric legat de boli mintale și nimic nu sugera că condiția reclamantului era ireversibilă. În asemenea circumstanțe, tribunalele naționale trebuiau să solicite o evaluare mai nouă a condiției reclamantului.

Tribunalul districtual s-a bazat doar pe această opinie, fără a verifica dacă reflecta în mod credibil starea sănătății mintale a reclamantului la acel moment. Curtea de Apel pentru cauze civile a făcut referire la lipsa vreunei probe care să răstoarne constatările acelui raport sau care să sugereze că reclamantul s-a însănătoșit, în ciuda faptului că era de obligația tribunalelor naționale să solicite asemenea probe și, dacă era necesar, să dispună efectuarea unei noi examinări medicale. Măsura impusă reclamantului a fost disproporționată față de scopul urmărit. Ca rezultat, drepturile reclamantului în baza articolului 8 au fost restricționate mai mult decât era strict necesar.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Articolul 41: 7,800 EUR în privința prejudiciului moral.

(Vezi și *Stanev v. Bulgaria* [MC], [36760/06](#), 17 ianuarie 2012, [Nota informativă 148](#); *Nataliya Mikhaylenko v. Ucraina*, [49069/11](#), 30 mai 2013, [Nota informativă 163](#); *Shtukatur v. Rusia*, [44009/05](#), 27 martie 2008, [Nota informativă 106](#); *Lashin v. Rusia*, [33117/02](#), 22 ianuarie 2013, [Nota informativă 159](#); și compară cu *A.-M.V. v. Finlanda*, [53251/13](#), 23 martie 2017, [Nota informativă 205](#))

^{*} Vezi Principiul 8 din [Recomandarea nr. R \(99\) 4](#) a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei pentru statele membre privind principiile referitoare la protecția juridică a adulților incapabili, adoptată pe 23 februarie 1999.